

JAROSLAV ŠŮLA, ROKYTNICE V ORLICKÝCH HORÁCH A MAUSCHWITZOVÉ VON ARMENRUH

Ústí nad Orlicí, OFTIS, 2010, 112 s., obrazové příl. v textu, ISBN 978-80-7405-086-2.

Regionálním dějinám obce Rokytnice v Orlických horách bylo věnováno v poslední době již několik studií. V našem případě jde o knižní práci dlouholetého historika Orlických hor i jejich blízkého okolí ve východních Čechách. Knižní studie dlouholetého okresního archiváře v Hradci Králové Jaroslava Šůly je opatřena kratším úvodem Františka Musila z Univerzity v Hradci Králové. Přibližuje celou historii Rokytnice až do raného novověku, avšak jejím těžištěm je regionální dění v raném novověku v 16. století a době před třicetiletou válkou i krátce po ní.

Autor nejprve stručně připomíná průběh kolonizačních vln v tomto kraji a zejména v obci Rokytnice v Orlických horách. Ty zde probíhaly ve srovnání s úrodnými oblastmi českých zemí značně opožděně ve 13. a 14. století. První písemná v pramenech zmínka o Rokytnici v Orlických horách pochází z roku 1318, není však potvrzeno, zda ji založili čeští nebo němečtí kolonisté. Za vlastnictví rokytnického panství Johankou z Rychnova se v místě jeho centra, pozdějšího městečka, uváděla ves s kostelem. Základním zdrojem obživy zdejšího obyvatelstva bylo také lesní hospodářství, rybolov i počátky místního sklářství. Městečko Rokytnice vzniklo v roce 1543. V 16. století se koncipovaly také hranice rokytnického statku. V polovině 16. století prodali Rokytnici dědici Vlkové z Kvít-kova Janu Lickovi z Rýzmburka, po kterém zdědil tento majetek jeho syn Zikmund Licek. Z této doby jsou již dochována mnohá jména obyvatel panství, zejména městečka i hospodářská privilegia. Jan i Zikmund Lickové z Rýzmburka zde budovali své opevněné rodové sídlo. Zikmund se při tom zadlužil a musil své panství prodat v roce 1567 Jáchymovi Mauschwitzovi von Armenruh, v Čechách usídlenému německému šlechtici z lužickosrbské zemanské rodiny.

Ten se snažil zlepšit výnosnost svého panství zejména zvýšením poddanských povinností, což vyvolalo pozdvižení poddaných v roce 1569. Proto vznikl na panství v roce 1572 i nový poddanský řád. V roce 1574 nechal Jáchym Mauschwitz obsadit zdejší prázdnou faru knězem Janem Minorem z nedalekého Kladska a vybírat pro ni platy. Jáchym Mauschwitz zemřel v roce 1585, panství zdědil jeho syn Kryštof. Ponechal v platnosti ustanovení svého otce. 23. 12. 1601 vydal pro poddané náboženské instrukce. Do roku 1613 zde působil na faře český kněz Eliáš Šrámek. Kryštofovi se podařilo vybudovat kostel Nejsvětější Trojice v Rokytnici v roce 1603. Kryštof podporoval další osídlování panství a rozvoj sklářství. Zvyšoval povinnosti svých poddaných. Ti se znovu proti své vrchnosti spikli a v roce 1616 pana Kryštofa zabili. Zdejší selské povstání však dosud v české historiografii zaznamenáno nebylo. Smrtí Kryštofa Mauschwitze končí vláda prvního německého šlechtického rodu na Rokytnicku. Zůstalo po něm jako po jeho předchůdcích velké kolonizační dílo v regionu.

Již ne tak dlouho trvajícím držení rokytnického statku od roku 1617 Mauschwitzovým zetěm Joachymem Zieglerem von Klipphausen, rovněž původem z Lužice, který se zúčastnil stavovského povstání a následná nucená nová koupě majetku otvírají

jinou kapitolu dějin Rokytnice. Majetek se od 5. 12. 1629 dostal do rukou Nosticů, šlechtického rodu, který pocházel rovněž z Lužice. V jejich držení potom vydrželo město i panství Rokytnice po celé 17. a 18. století.

Rozsahem nevelká knižní studie je doplněna o poměrně velké přílohy č. 1–3, které obsahují kompletní ukázky z dokumentů, německé resumé a seznam použitých pramenů a literatury. Ačkoliv neobsahuje velký počet stran, přesto se studie kvůli svým novým poznatkům z historických pramenů zařadí mezi literaturou o dějinách města Rokytnice v Orlických horách na významné místo.

Václav Bartůšek

MARKÉTA HOLUBOVÁ, BIOGRAFICKÝ SLOVNÍK HUDEBNÍCH PREFEKTŮ JEZUITSKÉHO ŘÁDU PŮ- SOBÍCÍCH V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V LETECH 1556–1773

Praha, Biographical dictionary of musical prefects of the Jesuit order aktive in Bohemia, Moravia and Silesia in the year 1556–1773. Etnologický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., 2009, 238 s., ISBN 978-80-87-112-19-9.

Autorka knihy Markéta Holubová, pracovnice Etnologického ústavu Akademie věd České republiky, se ve své studii zabývá obsazováním funkce hudebního prefekta – ředitele kůru a někdy pravděpodobně zároveň také učitele hudby v příslušné jezuitské koleji, rezidenci nebo domu. Po úvodu o hudebním životě v jezuitském řádu a o základních biografických pramenech k jeho poznání, který je uveden i v překladu do angličtiny, následuje *Katalog/Catalogue*, kde je uvedeno za pořadovým číslem příslušného člena řádu též jeho jméno, příjmení, datum narození, země a místo narození, datum a místo úmrtí, datum a místo vstupu do řádu jezuitů a řeholního slibu i jeho druh a období, kdy zastával funkci hudebního prefekta. Tento oddíl zabírá podstatnou část knihy od s. 15 do s. 166. Pak následovaly *Seznamy hudebních prefektů působících v jednotlivých kolejích, rezidencích a místech* na s. 167–197. Potom navazoval *Geografický rejstřík* (s. 199–219) a *Rejstřík dochovaných nebo evidovaných incipitů skladeb* (s. 221–223), seznam pramenů (na s. 225 a 226) a literatury (na s. 227–234) a seznam zkratk se váže ke všem částem knihy (s. 235) a obsah (s. 237 a 238).

V Katalogu jezuitů můžeme najít i některé příslušníky jezuitského řádu, kteří se narodili v Podorlicku. Je to např. pod pořadovým číslem 672 P. Matyáš Werner z Broumova (* 1609 n. 1610, + 14. 11. 1684 Nisa ve Slezsku), který byl hudebním prefektem v koleji jezuitů v Praze v Klementinu na Starém Městě v letech 1663–1666 a byl též literárně činný. Z Broumova, kde působilo benediktinské řádové gymnázium, pocházeli ještě další dva jezuité – pod č. 97 P. Kašpar Klemens (* 1590, + 17. 4. 1645 Praha), ředitel kůru v koleji v Olomouci v roce 1621 a pod č. 535 P. Ondřej Scholtz (* 1640, + 25. 10. 1705 v Praze), který byl hudebním prefektem v koleji v Olomouci (1669), v koleji v Praze na Malé Straně (1672) a ředitelem kůru v koleji v Hlohově ve Slezsku (1673). Pod číslem 120 je uveden P. František Dermi-